Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti

"Təsdiq edirəm"

Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
_________dos. Zaur Məmmədov
"12" fevral 2026-cı il

Fənn sillabusu

xtisas: 6004006 Marketinq A.B, **6004007** Menecment
akültə: İqtisadiyyat və idarəetmə
afedra: Texnologiya və texniki elmlər
. Fənn haqqında məlumat:
ənnin adı: Mülki müdafiə (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən 23 aprel 2010 –cu ilin 76 nömrəli proqram)
odu: İPF-B10, İPF-B21
ədris ili: II (2025/2026)
emestr: IV(yaz)
ədris yükü: 30 (15 saat mühazirə, 15 saat seminar)
əhsilalma forması: Əyani
ədris dili: Azərbaycan dili
KTS üzrə kredit: 3 kredit
I.Müəllim haqqında məlumat:
oyadı, adı, ata adı, elmi dərəcəsi və elmi adı: b. m Gənciyev Yadigar Fərmail
afedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küçəsi 170 LDU-nun 1 saylı tədris binası
Məsləhət günləri və saatı: I gün, saat:14^{00}-16^{00}
-mail ünvanı:yadigarr1959@gmail.com
III. Əsas ədəbiyyat:
1. H.N Ocaqov"Mülki müdafiə", Bakı, 2010
2. H.N.Ocaqov "Həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyi" Bakı, 2002
3. Q.S.Salayev, R.Q.Quliyev "Mülki müdafiə" Bakı, 2022

IV Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa bir fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.
V Korekvizitlər: Fənnin tədrisi ilə eyni zamanda başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.
VI.Fənnin təsviri və məqsədi: Mülki Müdafiə fənnin tədrisinin insanların təhlükəsizliyinin sağlamlığın təminatında rolu böyükdür.Sülh və müharibə dövrlərinin fövqəlada hallarda,təbii fəlakət,istehsal qəzaları nəticəsində yaranmış zədələnmə ocaqlarında xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlərin təşkili və keçirilməsinin əsasları,əhalinin mühafizəsinin,habelə xalq təsəsrrüfatının obyektlərinin işinin sabitliyinin yüksəldilməsi üsullarının tələbələrə öyrədilməsidir.
VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.
VIII.Qiymətləndirmə: Fənn üzrə tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yəni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir.

CamScanner ilə tarandı

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşa[ğıdakılar]
daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğ[un] olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu tam aça bilir;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandıra bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandıra bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	**Hərflə işarəsi**	**Sözlə yazılışı**
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	Yaxşı
61-70 bal	D	Kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX.Davranış qaydalarının pozulması:Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydaların pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbi görüləcəkdir.

X.Təqvim mövzu planı:

Mühazirə: 15 saat; Seminar: 15 saat; **Cəmi: 30 saat.**

№	**Tədris olunan mövzuların məzmunu**	**Saat**		**Ta**
		Mühazirə	**Seminar**	

CamScanner ilə tarandı

	Mövzu № 1. Mülki Müdafiənin yaranma tarixi,vezifələri,məqsədi,təşkili və ona rəhbərlik. **Plan:** 1. Mülki Müdafiənin yaranma tarixi. 2. Mülki Müdafiənin məqsədi və vəzifələri. 3. Mülki Müdafiənin təşkili prinsipləri və ona rəhbərlik. **Mənbə:** səh 12-40	2	2	
	Mövzu № 2. Fövqəladə hallar və onların təsnifatı **Plan:** 1. Fövqəladə halların miqyasına görə növləri. 2. Sülh mənşəli fövqəladə hallar. 3. Təbii xarakterli fövqəladə hallar. 4. Texnogen xarakterli fövqəladə hallar. 5. Sosial-siyasi və ekoloji xarakterli fövqəladə hallar. 6. Hərb mənşəli fövqəladə hallar. 7. **Mənbə:** səh 1-10	2	2	
	Mövzu № 3. Kütləvi qırğın silahları. **Plan:** 1. Kütləvi qırğın silahların növləri. 2. Nüvə silahının zədələyici amilləri və nüvə zədələnmə ocağı. 3. Kimyəvi silahın zədələyici təsiri və onun ən vacib xüsusiyyətləri. 4. Zəhərləyici maddələrin toksikoloji cədvəli. 5. .Bioloji silahın zədələyici təsiri. 6. Bioloji zədələnmə ocağının nəticələrinin aradan qaldırılması.Observasiya və karantin 7. Zəhərlənmələrin nəticələrinin aradan qaldırılması. 8. Əhalinin sanitar təmizlənməsi. **Mənbə:** Səh 67-89	2	2	
	Mövzu № 4. Əhalinin mühafizəsinin əsas prinsiplərivə üsulları. **Plan:** 1. Mühafizənin əsas prinsipləri. 2. Fövqəladə hadisənin nəticələrini aradan qaldırmaqdan ötrü istinad olunan prinsiplər. 3. Qəza –xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlər. 4. Xilasetmə zamanı görülən işlərvə iş görən zaman təhlükəsizlik qaydaları. **Mənbə:** səh 186-222	2	2	
	Mövzu № 5. Kollektiv mühafizə qurğuları və istifadə qaydaları. **Plan:** 1.Kollektiv mühafizə qurğuların təyinatı. 2.Sığınacaqların konstruksiyası.	2	2	

CamScanner ile tarandı

	3.Radiasiya əleyhinə daldanacaqların konstruksiyası. 4.Sadə daldalanacaqların konstruksiyası. **Mənbə:** Səh 230-241.			
6.	**Mövzu № 6.** Fərdi mühafizə vasitələri və əhalinin köçürülməsi. **Plan:** 1.Fərdi mühafizə vasitələrin növləri. 2.Tənəffüs üzvlərin mühafizə vasitələri. 3.Dəri səthinin mühafizə vasitələri. 4.Köçürmə tədbirləri və mahiyyəti. 5.Köçürmənin planlaşdırılması və təşkili. 6.Köçürmənin üsulları. **Mənbə:** Səh 101-113.	2	2	
7.	**Mövzu № 7** Mülki Müdafiə qüvvələrin təyinatı və mülki müdafiə dəstələrin fəaliyyəti. **Plan:** 1. Mülki Müdafiə qüvvələrin təyinatı. 2. Hərbiləşdirilməmiş dəstələrin yaradılması. 3. Mülki Müdafiə xidmət növləri və xidmət dəstələrin fəaliyyəti. **Mənbə:** Səh 208-225.	2	2	
8.	**Mövzu № 8.** Fövqəladə hallar zamanı ilk tibbi yardım. **Plan:** 1.İlk tibbi yardımın növləri. 2.Qanaxmalar zamanı ilk tibbi yardım. 3.Yara və yanıq zamanı ilk tibbi yardım. 4.Sınıq,çıxma ,əzilmə zamanı ilk tibbi yardım. 5.Zəhərlənmələr zamanı ilk tibbi yardım. 6.Boğulma zamanı ilk tibbi yardım. 7.Fərdi tibbi mühafizə vasitələrin növləri. 8.İlk tibbi dəsti(apteçkə) **Mənbə:** Səh 268-295	1	1	
	Cəmi: 30 saat	15saat	15saat	

XI.Fənn üzrə tələblər və tapşırıqlar. Ehtimal olunan fəlakət barədə əhalinin xəbərdarlıq edilməsinin təşkilini,əhalinin fövqəladə hallarda mübarizəyə və mühafizəyə hazırlanmasını,FH nəticələrinin aradan qaldırılması işlərinin təşkilini,qəza-xilasetmə tədbirlərinin həyata keçirilməyini.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

-Mühazirə və seminar, praktiki tapşırıqlar
-debat
-müzakirə .

XIII.Fənn üzrə təlimin nəticələri:

1.Fövqəladə Hallar Nazirliyinin strukturların əsasnaməsini Mülki Müdafiə haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunun məzmunu,mülkiu müdafiə qüvvələrinin təyinat fövqəladə hadisələr zamanı əhalinin xəbərdar edilməsi yollarını bilir və izah edir.

CamScanner ilə tarandı

Əmək təhlükəsizliyi məsələlərini ,mülki müdafiə tədbirlərini fövqəladə hadisələrdə ilk tibbi yardım və onun təşkili haqqında bilikləri şərh edir.

3.Komandir-Qərargah təlim və məşqlərin təşkili yollarının nümunələrlə izah edir.

4.İnsan orqanizmində yaranan müxtəlif mənşəli xəstəliklərin özünəməxsus əlamət və onların müqayisəli şəkildə şərh edir.

5.Zədələnmələr zamanı ilk tibbi yardımın göstərilməsi qaydalarını simulizasiya edərək nümayiş etdirir.

6.Sülh və müharibə dövründəki fövqəladə hallarda fəaliyyət göstərmək yollarını izah edir,fövqəladə hadisələrin qarşısını almaq məqsədi ilə təxliyyə planını hazırlayır.

XIV Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV.İmtahan mövzuları üzrə açıqlama(imtahan sualları).

1.Mülki Müdafiənin yaranma tarixi.

2.Mülki müdafiənin məqsədi və vəzifələri.

3.Mülki müdafiənin təşkiletmə prinsipi və ona rəhbərlik.

4.Fövqəladə halların miqyasına görə növləri.

5.Sülh mənşəli fövqəladə hallar.

6.Texnogen xarakterli fövqəladə hallar.

7.Təbii xarakterli fövqəladə hallar.

8.Nüvə silahı və onu zədələyici amilləri və nüvə zədələnmə ocağı.

9.Kimyəvi silahın zədələyici təsiri və onun ən vacib xüsusiyyətləri.

10.Zəhərləyici maddələri toksikoloji cədvəli.

11.Bakteroloji silah və onun zədələyici təsiri.

12.Bioloji zədələnmə ocağının nəticələrinin aradan qaldırılması.Observasiya və karantin.

13.Zəhərlənmənin nəticələrin aradan qaldırılması.

14.Əhalinin sanitar təmizlənməsi.

15.Mühafizənin əsas prinsipləri və üsulları.

16.Fövqəladə hadisələr nəticələrin aradan qaidırmaqdan ötrü istinad olunan prinsipləri.

CamScanner ile tarandı

17.Qəza xilas etmə və digər təxirəsalınmaz işlər.

18.Xialsetmə işləri zamanı görülən işlər və görülən işlər zamanı təhlükəsizlik qay

19.Sığınacaqların konstruksiyası.

20.Radiasiya əleyhinə daldalanacaqların konstruksiyaları.

21.Sadə daldalanacaqların konstruksiyaları.

22.Fərdi mühafizə vasitələrin növləri.

23.Tənəffüs üzvlərin mühafizə vasitələri növləri.

24.Dəri səthinin mühafizə vasitələri.

25.Köçürmə tədbirləri və mahiyyəti.

26.Köçürmənin planlaşdırılması və təşkili.

27.Köçürmənin üsulları.

28.Mülki müdafiə qüvvələrin təyinatı.

29.Hərbiləşdirilməmiş dəstələr və mülki müdafiə dəstələrin fəaliyyəti.

30.Mülki müdafiənin xidmət növləri və xidmət dəstələrin fəaliyyəti.

31.İlk tibbi yardımın növləri.

32.Qanaxmalar zamanı ilk tibbi yardım

33.Sınıq,çıxıq və burxulma zamanı ilk tibbi yardım.

34.Yara və yanıqlar zamanı ilk tibbi yardım..

35.Boğulma və zəhərlənmələr zamanı ilk tibbi yardım.

36.Fərdi tibbi mühafizə vasitələri.

37.İlk tibbi dəst(apteçka)

XVI.Kollokvium sualları

1-ci Kollokvium sualları.

1.Mülki müdafiənin yaranma tarixi.

2.Mülki müdafiənin vəzifələri və məqsədi.

3.Mülki müdafiənin təşkiləmə prinsipləri..

4.Fövqəladə halların miqyasına görə növləri.

CamScanner ile tarandı

5.Sülh mənşəli fövqəladə hallar.

6.Texnogen xarakterli fövqəladə hallar.

7.Təbii xarakterli fövqəladə hallar.

8.Nüvə silahının zədələyici amilləri və nüvə zədələnmə ocağı.

9.Kimyəvi silahın zədələyici təsiri və ən vacib xüsusiyyətləri.

10..Zəhərlənmələrin nəticələrin aradan qaldırılması.

2-ci Kollokvium sualları.

1.Mühafizənin əsas prinsipləri.

2.Qəza xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlər

3.Sığınacaqların konstruksiyaları.

4.Radiasiya əleyhinə və sadə daldalanacaqların konstruksiyaları.

5.Tənəffüs üzvlərinin mühafizə vasitələri.

6.Dəri səthinin mühafizə vasitələri.

7.Köçürmə tədbirləri və köçürmənin mahiyyəti.

8.Köçürmənin planlaşdırılması,təşkil və üsulları.

9.Mülki müdafiə qüvvələrin təyinatı.

10.Hərbiləşdirilməmiş dəstələr və mülki müdafiə dəstələrin fəaliyyəti.

Sillabus Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən 23 aprel 2010 –cu ilin 76 nömrəli proqram əsasında **"Texnologiya və Texniki Elmlər "** kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir **(07.01.2026-cı il, protokol № 05).**

Fənn müəllim: b.m Gənciyev Yadigar Fərmayıl o

Kafedra müdiri: Dos.Rəşad Əliyev

CamScanner ile tarandı